RAPPORT

Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI)
enligt Svensk standard SS 199000:2014

NVI PÅ FASTIGHETERNA TANUM-RÖRVIK 1:141, 1:79 M. FL., GREBBESTAD

Pro Natura

Maj 2017

Rapport samt föreliggande arbete följer svensk standard SS 19000:2014 –Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI)

Inventering, text och foto
Pro Natura
Träringen 66b
416 79 Göteborg
Telefon 031 - 1424 80, 073 – 6585 85 63
e-post: fredrik.larsson@pro-natura.net

Pro Natura
Kontaktperson och ansvarig handläggare: Fredrik Larsson
Inventering: Fredrik Larsson

Beställare
Tanums kommun
Kontaktperson: Rolf Lundholm

Framsida
Stor näckmossa (ö), blåslav (n)

1. Sammanfattning 4
2. Uppdraget 5
3. Metodik 6
4. Allmänt om naturförhållandena 10
4.1. Geografi och bebyggelse 10
4.2. Naturförhållandena 10
4.4. Uppgifter om naturförhållandena från befintligt underlag 12
4.5. Skydd och förordningar 12
5. Beskrivning av naturvärdesobjekt 13
6. Sammanfattning av naturvärdena i området 15
8. Litteratur och källor 16
8.1. Skriftliga källor 16
8.2. Kartor 16
8.3. Databaser och internet 16

Bilaga 1: Karta över inventeringsområdet, naturvärdesobjekt och generella biotopskydd
Bilaga 2: Karta över naturvärdesobjektens naturtyper

1. Sammanfattning

Föreliggande Naturvärdesinventering (NVI) är utförd av Pro Natura efter en beställning av Tanums kommun 2017-01-19. Uppdraget föranleddes av att kommunen vill utvidga en befintliga infartsparkering till Grebbestad.

Inventeringen utfördes i perioden april 2017 till och med maj 2017 enligt Svensk standard 199000:2014 Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI). Detaljeringsgraden på förstudien och fältnivån har varit *detalj*. Inventering har skett med tilläggen *naturvärdesklass 4 & inventering av generella biotopskydd* (2004).

Sammanlagt inventerades cirka 1.1 ha och endast ett naturvärdesobjekt detekterades i området. Naturvärdesobjektet är ca 0,06 ha och klassades som Naturvärdesklass 4 - visst naturvärde. Naturvärdesobjektet omfattar ett antal träd som växer på väst sidan längs en stenmur. Träden ingår i en randlövskog med ädellövträd som växer längs en bäck. Bäcken och större delen av randlövskogen är utanför det inventeringsområdet.

Resterande marker inom inventeringsområdet består till större delen av ruderatmark, kultiverade gräsmarker och igenväxande åkermark. Dessa ytor är i hög grad påverkade av exploatering och har låga naturvärden.

2. Uppdraget

Bakgrund
Tanums kommun planerar ett utöka en befintlig infartsparking till södra Grebbestad och beställde 2017-01-19 en NVI som ska utgöra underlagsmaterial vid kommande planprocess.

Syftet med NVI:n
I uppdraget ingår att kartlägga eventuella terrestra naturvärden och om det inom planområdet finns objekt som omfattas av det generella biotopskyddet.

Omfattning
Inventeringen ska följa den nationella standarden för naturvärdesinventering SS 199000:2014 med tillägget generellt biotopskydd.

Inventeringen har genomförts med detaljeringsgraden detalj.

Det ska framhållas att detta, enligt standarden för naturvärdesinventering (NVI), är en sammanställning och bedömning av värden utifrån aspekten biologisk mångfald. Någon bedömning av områdets eventuella geologiska, geomorfologiska eller hydrologiska värden har ej gjorts. I detta arbete ingår heller ingen bedömning av den kulturhistoriska miljön. Inte heller innehåller detta arbete någon bedömning av områdets sociala värden eller värden för friluftslivet. Slutligen innehåller arbetet heller inga bedömningar av konsekvenser för biologiskt mångfald vid en eventuell exploatering av något slag.

Tidsperiod
April 2017 till maj 2017. Fältarbete utfördes 2017 den 12 april.

3. Metodik

Naturvärdesinventeringen har genomförts enligt standarden för naturvärdesinventeringar (NVI) SS 199000:2014. För detaljer i denna så hänvisas till standarddokumenten Svensk Standard SS 199000:2014 och Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014.

Grunden i denna standard är att på ett transparent, upprepbart och väldefinierat sätt genomföra *naturvärdesbedömningar* vad gäller biologisk mångfald. Syftet med en naturvärdesinventering är att identifiera och avgränsa de geografiska områden i landskapet som är av positiv betydelse för biologisk mångfald samt att dokumentera och naturvärdesbedöma dessa. Ett områdes naturvärde redovisas genom att det tilldelas en naturvärdesklass. Naturvärdesinventeringar kan genomföras med olika ambitionsnivåer beroende på syftet med inventeringen. Detta gäller huruvida fältarbete ska genomföras eller ej, vilken detaljeringsgrad inventeringen ska ha (vilken som är minsta obligatoriska karteringsenhet) och om inventeringen ska ha några tillägg (t.ex. identifiering av objekt med generellt biotopskydd, inventering av särskilda arter, identifiering och avgränsning av områden som har naturvärdesklass 4). Denna inventering har tillägget naturvärdesklass 4 och generellt biotopskydd.

En viktig princip i arbetet med naturvärdesinventering enligt standarden är att naturvärdesbedömningen ska utgå från två olika bedömningsgrunder – *bedömningsgrund art* och *bedömningsgrund biotop*. Den första avser i vilken grad arter och arters förekomst bidrar till naturvärdet. Den andra är en bedömning av hur biotopen bidrar till den biologiska mångfalden. De båda bedömningsgrunderna är naturligtvis beroende av varandra så att högre värde från biotopsynpunkt normalt leder till att området också har värden i form av artförekomster.

Ett viktigt begrepp vid användningen av arter som bedömningsgrund är begreppet *naturvårdsart*. Enligt standarden för naturvärdesinventeringar (NVI) så är naturvårdsart en art som indikerar att ett område har naturvärde eller som i sig själv är av särskild betydelse för biologisk mångfald. Detta ansluter till ArtDatabankens definition av begreppet (ArtDatabanken 2013). Enligt ArtDatabanken så är naturvårdsarter ett samlingsbegrepp för skyddade arter, rödlistade arter, typiska arter, ansvarsarter, signalarter och nyckelarter. I standarden hanteras dock nyckelarter separat och ingår därmed inte i begreppet naturvårdsart. Signalarter markeras i listorna över naturvårdsarter med ”S”.

I denna inventering har arter som användes i inventeringen av ängs- och hagmarker (Naturvårdsverket 1987) använts som indikatorarter på naturvärden i gräsmarksmiljöer – och ingår därmed i naturvårdsarterna. Dessa markeras med ”ÄoH”.

Viktiga faktorer vid bedömning av ett områdes biotopkvalitet är:

- Naturlighet
- Processer och störningsregimer
- Strukturer
- Element
- Kontinuitet
- Naturgivna förutsättningar
- Förekomst av nyckelarter
- Läge, storlek och form

Strukturer och element är av särskild betydelse vid bedömningen eftersom de är företeelser som kan uppfattas i fält. De används därför i många fall för att indirekt bedöma förekomst av andra biotopkvaliteter, som t.ex. naturlighet, processer och störningsregimer, kontinuitet, naturgivna förutsättningar och vissa nyckelarter. Biotopens värde beror också på hur sällsynt och hotad den är.

I standarden finns också angivet hur olika *naturtyper* ska benämnas. En naturtyp är en sammanfattande benämning på en grupp biotoper med gemensamma kännetecken. I naturvärdesinventeringen grupperas biotoperna i följande naturtyper: Infrastruktur och bebyggd mark, täkt och upplag, park och trädgård, åkermark, äng och betesmark, igenväxningsmark, skog och träd, myr, fjäll, berg och sten, sandmiljö, grund marin mjukbotten, grund marin hårdbotten, djup marin mjukbotten, djup marin hårdbotten, biogent rev och bubbelrev, antropogen marin miljö, grund sjö, djup sjö, småvatten, vattendrag, antropogen limnisk miljö, havsstrand samt limnisk strand. Begreppet naturtyp används ibland, både i vanligt tal och i biologiska sammanhang, med något annorlunda betydelse. Ett exempel är Natura 2000 som använder naturtyp i en annan betydelse.

Ett viktigt resultat av en naturvärdesinventering är att *naturvärdesobjekt* identifieras, avgränsas, bedöms och beskrivs. Ett naturvärdesobjekt i en naturvärdesinventering är ett avgränsat geografiskt område med naturvärde, som utgörs av en dominerande naturtyp och som kan bedömas till en och samma naturvärdesklass. I standarden ska ett naturvärdesobjekt vara ett sammanhängande geografiskt område.

De naturvärdesklasser som används i naturvärdesinventeringen är:

- Naturvärdesklass 1 - högsta naturvärde
- Naturvärdesklass 2 - högt naturvärde
- Naturvärdesklass 3 - påtagligt naturvärde
- Naturvärdesklass 4 - visst naturvärde

Områden som ej anses ha betydelser för biologisk mångfald anges som områden med *lågt naturvärde*.

Enligt vårt uppdrag så ska naturvärdesinventeringen i och runt befintlig infartsparkering enligt uppdraget utföras som fältinventering med detaljeringsgrad detalj. Detta innebär att minsta objekt som ska identifieras är en yta av 10 m^2 eller mer eller ett linjeformat objekt med en längd av 10 m eller mer och en bredd av 0,5 m eller mer. De områden om inventeras och naturvärdesbedömdes är de som uppnår naturvärdesklass 4 eller högre.

Standarden för naturvärdesinventering innefattar ingen formell landskapsekologisk analys. Däremot sätts objekt in i ett landskapssammanhang, vilket inte har skett i detta fall då inga sådana objekt noterats.

Avgränsningar för det inventerade området framgår av bilaga 1.

Arbetsgång

Förarbete

1. Relevanta källor om naturen i inventeringsområdet sammanställdes. Följande källor har granskats:

- Naturvårdsprogram för Tanums kommun (2011)
- Artportalen, utdrag 2017-04-10
- Trädportalen, utdrag 2017-05-11
- Länsstyrelsens kartverktyg för skyddad natur i Västra Götalands län

2. Potentiella naturvärdesobjekt avgränsades på fältkartor som sedan utgjorde en grund för den kommande inventeringen. Fältkartorna hade en bakgrund med ortofoto i skalan 1:1 000.

Fältarbete

Alla objekt som hade en yta större än 10 m^2 samt alla objekt som var längre än 10 meter och bredare än 0,5 meter (linjeobjekt) karterades och beskrevs.

Namnskicket för biotoper följer Vegetationstyper i Norden (Påhlsson 1998), Sydsvenska lövskogar (Löfgren & Andersson 2000) samt KNAS (Jönsson 2009).

Rapportering

Rapporteringen följer NVI-standarden och för detaljer hänvisas till detta dokument.

I detta område har inga naturvärdesobjekt urskilts som tillhör naturtyperna Äng och betesmark, Infrastruktur och bebyggd mark, Täkt och upplag, Åkermark, Igenväxningsmark, Berg och sten, Limnisk strand, Park och trädgård och Småvatten.

Ett linjärt objekt som omfattas av det generella biotopskyddet har identifierats. Detta innebär att hela det avgränsade området har genomsökts så att dessa har kunnat upptäckas.

4. Allmänt om naturförhållandena

4.1. Geografi och bebyggelse

Inventeringsområdet ligger i sydöstra utkanten av Grebbestad och utgör en parkering för resenärer som kommer via södra infarten till staden. Väster om området angränsar Repslagaregatan. I övrigt utgör angränsande delar av bergsryggar med skogsmark samt ris- och buskvegetation. Diken sträcker sig runt parkeringsplatsen och rinner från norr till söder.

Översikt av befintlig parkering och mark som nyligen röjts i förgrunden. Foto: Fredrik Larsson.

4.2. Naturförhållandena

Inventeringsområdet är resterna av ett äldre kulturlandskap där större delen utgörs av åkermark som antingen växt igen eller exploaterats. Idag är större delen av området en parkeringsplats men det har också på delar av åkermarken använts för deponi av jord och grus.

Trädklädda miljöer finns i sydöst och består främst av sekundärlövskog med sälg och björk. Floran på åkermark är för det mesta trivial med kvävegynnade växter som hallon, men även humleblomster och björkpyrola noterades. Här finns även uppslag av ask-, ek- och björksly.

Områdets östra gräns följer en stenmur som sträcker sig sydöst-nordvästlig riktning. Delar av stenmuren kantas av brynmiljöer med slån. Öst om stenmuren finns en randlövskog som växer längs en bäck. Längs med Repslagaregatan finns öppna gräsytor med enstaka sälgar. Gräsmarksfloran består av kvävegynnade gräs och ogräsmaskrosor.

Ett röjningsarbete har nyligen utförts i områdets södra delar, längs med Repslagaregatan, och längs stenmuren i nordväst. I samband med röjningen har träd fällts. Markeringspinnar för markarbete är också utsatta inom inventeringsområdet.

Igenväxt åkermark med björk, sälg och buskar som har röjts. Foto Fredrik Larsson.

4.4. Uppgifter om naturförhållandena från befintligt underlag

Naturvårdsprogram för Tanums kommun (2011)
Angränsande Björnåsbäcken (objekt 689) med biflöden bedöms i naturvårdsprogrammet utgöra ett klass 3-objekt. Enligt naturvårdsprogrammet finns öring i bäcken.

Skogens pärlor (www.skogsstyrelsen.se/skogensparlor, utdrag 2017-04-0)
I inventeringsområdet finns inga dokumenterade objekt med naturvärden eller nyckelbiotoper.

4.5. Skydd och förordningar

Stenmur längs med objektets östra gräns omfattas av det generella biotopskyddet. Se bilaga 1.

5. Beskrivning av naturvärdesobjekt

Objekt-ID Grebbestad_1	**Naturvärdesklass** 4
Inventeringsdatum 2017-04-12	**Inventerare** Fredrik Larsson, Pro Natura
Biotoper Randlövskog	**Areal** Ca 0,06 ha
Naturtyper Skog och träd	**Natura 2000 naturtyper** –

Foto: Fredrik Larsson.

Beskrivning
Naturvärdesobjektet består av ett antal äldre lövträd längs med en stenmur. Lövträden, ask och ek, utgör kantzon till en randlövskog som växer längs med en bäck utanför planområdet. Där är trädskiktet tämligen välutvecklat med en del äldre ek, ask och sälg. Hassel växer sparsamt.

Det är endast stenmuren och de enstaka äldre lövträd väster om stenmuren som är inom planområdet, se foto. Här finns sparsamt med död ved på marken men med viss utveckling av död ved i grenverket på träden.

Värdeelement
Ädellövträd

Värdestrukturer
-

Bedömningsgrund art
Inga naturvårdsintressanta arter noterades.

Bedömningsgrund biotop
I bedömningen för biotopvärdet har det tagits hänsyn till att lövträden längs med stenmuren ingår i en randlövskog som har sin största areal utanför planområdet. Träden utgör också en viktig kantzon till den bäck som rinner genom randlövskogen.

Naturvärdesobjektet bedöms därför ha visst naturvärde – klass 4.

Områdesdokumentation
Angränsande bäck ingår i Björnåsbäcken med biflöden (objekt 689) klass 3, Tanums Naturvårdsprogram, 2011.

6. Sammanfattning av naturvärdena i området

Längs med stenmuren i öst växer ett par äldre ekar och askar. Dessa träd tillhör en randlövskog som växer längs med en bäck och en bergsrygg. Att träden ingår i randlövskogen och att de utgör en viktig kantzon till bäcken motiverar naturvärdesklass 4 – visst naturvärde.

Övriga ytor är i hög grad påverkade av exploatering och har låga naturvärden.

8. Litteratur och källor

8.1. Skriftliga källor

ArtDatabanken 2013: Naturvårdsarter. – ArtDatabanken Rapporterar 14. SLU, Uppsala.

ArtDatabanken 2015: Rödlistade arter i Sverige 2015. – ArtDatabanken, SLU.

Jönsson, C. 2009: Ny metod för kontinuerlig naturtypskartering av skyddade områden (KNAS). – Metria Geoanalys. 2009.

Löfgren, R. & Andersson, L. 2000: Sydsvenska lövskogar och andra lövbärande marker. Kriterier för naturvärdering, skydd och skötsel. – Naturvårdsverket. Rapport 5081.

Naturvårdsverket 1987: Inventering av ängs- och hagmarker. Handbok.

Höjer, O. & Hultengren, S. 2004: Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd i kulturlandskapet. Naturvårdsverket. Rapport 5411.

Nitare, J. (ed.) 2010: Signalarter. Indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer. – 4:e rev uppl. Skogsstyrelsen.

Påhlsson, L. 1998: Vegetationstyper i Norden. – TemaNord 1998:510.

SIS Swedish Standards Institute 2014: Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI). Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. – Svensk Standard SS 199000:2014.

SIS Swedish Standards Institute 2014: Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI). Komplement till SS 199000. – Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014.

8.2. Kartor

Ortofoto (2014)

8.3. Databaser och internet

Skogsdataportalen www.skogsstyrelsen.se

Skogens pärlor www.skogsstyrelsen.se

Naturvårdsprogram för Tanums kommun: www.tanum.se

Våtmarksinventeringen, VIC-Metria (http://gpt.vic-metria.nu/vmi/)

Bilaga 1 - Karta över inventeringsområde, naturvärdesobjekt och generella biotopskydd

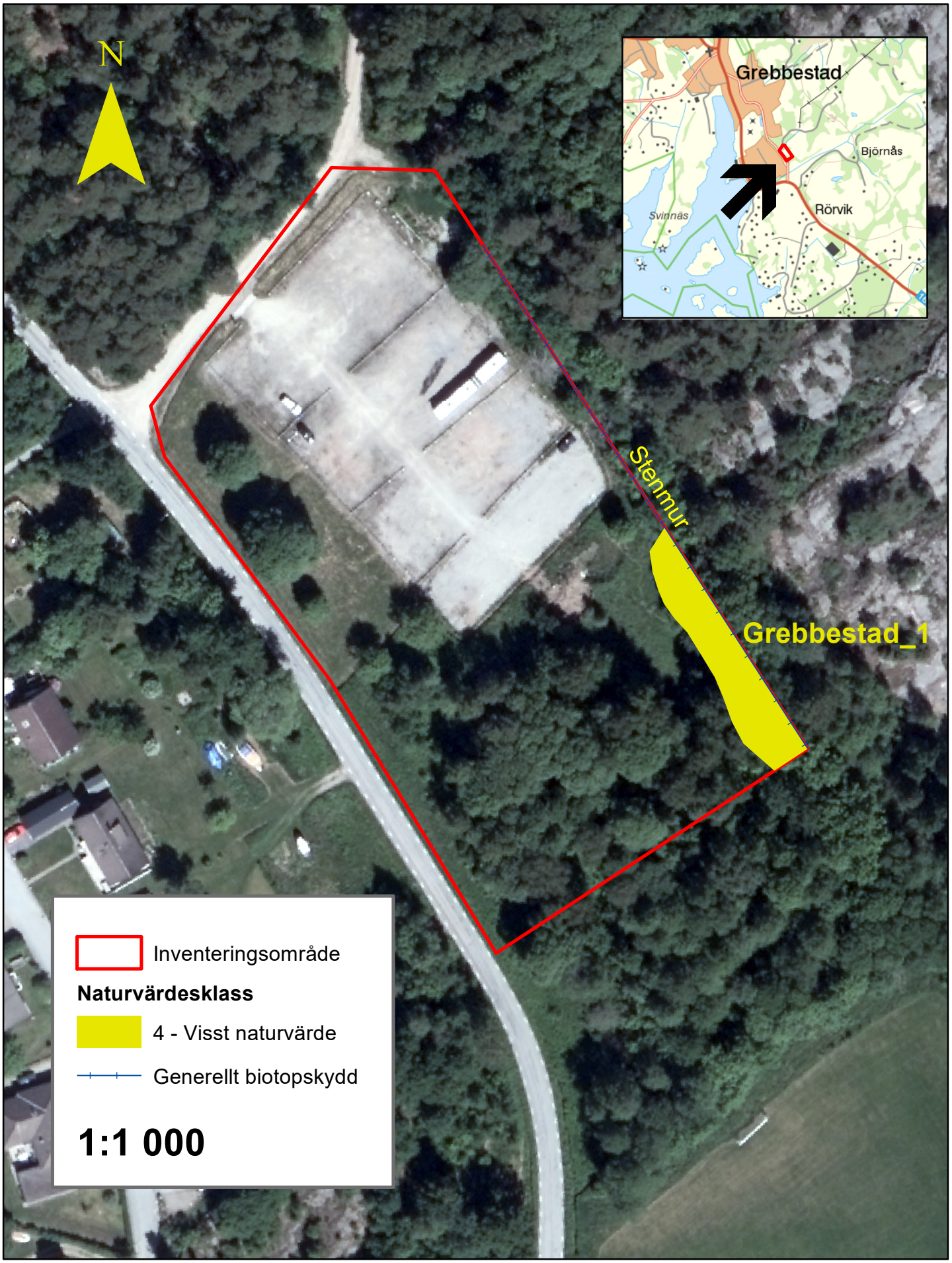

Pro Natura

Bilaga 2 - Karta över naturvärdesobjektens naturtyper

Pro Natura